

Natuur in en rond Gent

Aan de samenvloeiing van de Leie en de Schelde, ligt Gent. Deze middeleeuwse stad is niet alleen een bezoekje waard omwille van haar prachtige gebouwen en historische binnenstad. In en rond de hoofdstad van Oost-Vlaanderen vind je nog héél wat natuur waar het heerlijk onthaasten en fotograferen is. *Bart Heirweg* - www.bartheirweg.com

In en rond Gent stromen en kronkelen de Leie en de Schelde. Deze rivieren hebben niet alleen een belangrijke invloed gehad op de welvaart en de groei van de stad, maar herbergen ook een rijke fauna en flora. De vochtige weilanden en meersen die je langs deze waterlopen terugvindt zijn van levensbelang voor tal van watergebonden planten en diersoorten. Het landschap in de valleien van de Schelde en de Leie wordt gekenmerkt door natte gras- en hooilanden met grachten, rietkragen en heel wat houtkanten en knotwilgen. In en langs deze grachten vind je een rijke water- en oevervegetatie met planten zoals ereprijs, waterviolier, pijptorkruid, pinksterbloem en muizenstaartje. De vochtige wei- en graslanden trekken dan weer verschillende weidevogels aan, zoals grutto, kievit, wulp, watersnip en kemphaan. De plassen en putten, ten slotte, zijn rijk aan watervogels en allerlei insecten.

Als je aan een Gentenaar vraagt waar in de omgeving van Gent nog mooie natuur te vinden is, dan komt het gebied Bourgoyen-Ossemeersen ongetwijfeld het eerst ter sprake. Toch is deze 220 hectare groene oase aan de rand van de stad niet het enige natuurgebied dat Gent rijk is. In en rond Gent vind je nog héél wat mooie gebieden waar er tijdens het voorjaar (en natuurlijk ook tijdens andere perioden van het jaar) heel wat te fotograferen valt. In dit artikel overlopen we een aantal van deze "hotspots" voor natuur- en landschapsfotografen.

De Keuzemeersen

Op de kaart vinden we ten oosten van Gent, langs de E40 ter hoogte van Drongen en vlakbij de Leie, een prachtig natuurreservaat: de Keuzemeersen. Dit kleine reservaat behoort tot mijn persoonlijke favorieten. Omwille van de talrijke beken, natte weilanden en statige knotwilgen biedt deze locatie erg veel mogelijkheden voor een landschapsfotograaf. Het vochtige biotoop, typisch voor de gebieden langs Schelde of Leie, vergroot de kans op ochtendnevel of mistbanken. De verhoogde vochtigheid in de lucht zorgt ervoor dat er sneller mist zal ontstaan wanneer het 's avonds en 's nachts afkoelt. Op een zonnige, windstille lenteochtend maak je hier dus meer kans op sfeervolle beelden. Hoe je mist en nevel precies kunt voorspellen kon je lezen in Shoot nr. 29.

De Keuzemeersen is vrij toegankelijk via een wandelpad dat rondom het gebied loopt en dat start in het dorpje Afsnee. Deze wandelroute geeft je een goed overzicht van dit prachtige natuurreservaat en zo krijg je een idee wat je landschappelijk kan verwachten. Door vooraf op verkenning te gaan en de leukste hoekjes uit te zoeken, zal je tijdens het fotograferen optimaal gebruik kunnen maken van het korte moment waarop licht en sfeer op hun mooist zijn. Tijdens de voorbereiding of bij het fotograferen doe je best laarzen aan, want het kan op verschillende plaatsen erg nat zijn. Mocht je van plan zijn om van de paden af te wijken, vraag dan eerst toestemming bij Natuurpunt Gent (www.natuurpuntgent.be).

De Keuzemeersen wordt doorspekt met kleine grachtjes die je kan gebruiken om je foto diepte te geven en de kijker mee te nemen in het beeld. Bovendien maak je bij windstil weer kans op prachtige reflecties of een laagje nevel boven het water. Die ochtendnevel is ongetwijfeld het mooist wanneer je in tegenlicht fotografeert. Hier kan je tijdens de voorbereiding extra aandacht aan besteden door op zoek te gaan naar leuke hoekjes die oostelijk georiënteerd zijn. Om het enorme contrast bij tegenlicht op een goede manier te fotograferen zal je grijsverloopfilters nodig hebben. Aangezien het dynamische bereik van de camera's tegenwoordig steeds beter wordt, kom je met een 0.6 of 2 stops grijsverloopfilter wellicht al een hele eind. Let wel op wanneer je grijsverloopfilters gebruikt en ook reflecties fotografeert. Je moet er namelijk voor zorgen dat de reflectie niet te licht wordt, want dan oogt de foto erg onnatuurlijk en verraadt dit ook meteen het (onjuist) gebruik van filters. Naast reflecties in de grachten en beekjes kan ook de vegetatie erin of erlangs de perfecte voorgrond vormen. In de lente is deze bovendien mooi groen gekleurd, zodat de foto fris en levendig lijkt. Met een polarisatiefilter kan je deze groene tinten bovendien nog wat extra in de verf zetten.

f/13, 1/5, ISO 200, 14mm op full frame, 0.6 harde grijsverloopfilter

Reflecties in de grachten van de Keuzemeersen.

f/13, 8 sec, ISO 100, 18mm op full frame

*De Keuzemeersen in de vroege ochtend.
Voorgroondelementen geven de foto diepte.*

f/13, 1/80, ISO 200, 20mm op full frame

*Oude en verweerde knotwilgen zorgen voor een
natuurlijke compositie. De donkere stammen
contrasteren mooi met het witte landschap.*

Waterviolier

In de Keuzemeersen vind je in de grachten hier en daar ook Waterviolier. Deze mooie witte bloemen lenen zich perfect als voorgroondelement bij het fotograferen vanuit een laag standpunt. Naast waterviolier komt ook pinksterbloem veelvuldig voor in dit gebied. Op deze plant zet het Oranjetipje, een mooi klein wit vlindertje met oranje vleugeltoppen, zijn eieren af. Met wat geluk tref je 's morgens zo'n vlindertje rustend op een pinksterbloem, helemaal bedekt met dauwdruppels. Aarzel dan niet en wissel de breedhoeklen voor de macrolens, want zo tref je ze niet al te vaak.

In het natuurreservaat staan ook héél wat mooie verweerde knotwilgen. Deze bomen vind je typisch langs de randen van de verschillende weides en graslanden en zijn een kenmerkende verschijning in meersengebieden en op het platteland. Sommige exemplaren zijn volledig krom gegroeid of in tweeën gespleten en zijn daarom vaak erg fotogeniek, zowel als aandachtspunt wat verder in het landschap als als onderwerp op zichzelf. In de

winterperiode, bij sneeuwval, contrasteert hun donkere stam bovendien mooi met het witte landschap.

Latemse meersen

Aan de overkant van de Leie, omgeven door reusachtige villa's en buitenverblijven, vind je een vergelijkbaar gebied: de Latemse meersen. Het gebied wordt grotendeels gekenmerkt door bloemrijke natte hooi- en weilanden met een dicht netwerk van sloten en grachten. Ook hier kan je dus ongetwijfeld leuke foto's maken waarbij één van de sloten je meezuigt in het beeld en enkele oude knotwilgen zich aftekenen tegen de horizon. In het voorjaar vanaf mei tot begin juni komen net als in de Keuzemeersen ook hier de hooilanden in bloei. Grote ratelaar, koekoeksbloem en boterbloemen zorgen op dat moment voor een prachtig geel-roze tapijt. Deze bloemen vind je trouwens in de meeste gebieden in en rond Gent terug.

f/5.6, 1/800, ISO 400, 400mm op APS-C

In de meersen in en rond Gent vind je hier en daar nog Roodborsttapuiten.

Bourgoyen-Ossemeersen

Als we op de kaart opnieuw richting de stad gaan, dan kom je net voorbij de Ringvaart de Bourgoyen-Ossemeersen tegen. Dit gebied is ongetwijfeld het meest bekende en ook één van de meest vogelrijke gebieden in Vlaanderen. Een bezoek aan de Bourgoyen start vanaf het natuur- en milieucentrum in de Driepikkelstraat. Via het 5,5km lange bewegwijzerde wandelpad maak je kennis met dit natuurgebied. Langs het Bourgoyenpad kom je op twee plaatsen een schuilhut tegen van waaruit je met een stevige telelens vogels kunt fotograferen. De beste plaats om veel vogels te treffen is ongetwijfeld de Afgraving, een recent gegraven ondiepe plas vlakbij de ringvaart die tal van vogels aantrekt. In de winter zijn eenden zoals smient, wintertaling, slobend en bergeend het talrijkst. In het voorjaar komt de Grutto terug uit Afrika en vanuit de ruigten en rietkragen hoor je rietgors, kleine karekiet, blauwborst en bosrietzanger hun territorium verdedigen. In en langs de verschillende grachten vind je ook scholekster, ijsvogel, fuut en dodaars.

Aan de oostelijke kant van de plas vind je een schuilhut die je toelaat de imposante kolonie aalscholvers te fotograferen. Je hoeft echter niet enkel in een schuilhut te wachten op vogels, ook vanaf het wandelpad langs de westelijke kant van de afgravingen valt er altijd wel wat te fotograferen. Omdat de Bourgoyen erg in trek is bij wandelaars en joggers die de drukke stad even willen ontvluchten, zijn vogels daar iets toleranter voor mensen, zodat je vaak wat dichterbij kunt komen. Als je dus mooi stil blijft zitten op één van de bankjes langs de Afgraving maak je zeker kans om deze vogels te fotograferen. Je maakt best gebruik van een statief om die zware telelens te ondersteunen en haarscherpe beelden te garanderen. Hoewel je bij landschapsfotografie best manueel scherpstelt, zal je bij vogels meestal gebruik maken van de autofocus. Stel hierbij scherp op de kop van de vogel en gebruik niet alleen het middelste autofocus punt, want dan staat het onderwerp steeds in het midden. Door een focuspunt meer links of rechts te kiezen staat de vogel minder centraal en wordt het beeld dynamischer. Voorzie steeds meer ruimte in de richting waarin de vogel kijkt of vliegt: anders lijkt het alsof het onderwerp gevangen zit in het beeld en tegen de rand aankijkt. Lukt het

wisselen van het autofocus punt je niet al te goed, dan kan je het middelste focuspunt behouden en nadat je hebt scherpgesteld de compositie wijzigen. Hou wel de ontspanknop half ingedrukt zodat de focus behouden blijft wanneer je vervolgens de compositie wijzigt en het onderwerp minder centraal plaatst. Vergeet verder niet om het diafragma wat lager in te stellen, want minder scherptediepte houdt de achtergrond rustiger en zorgt bovendien voor kortere sluitertijden, iets wat tijdens het fotograferen met zware telelenzen zeker welkom is. Kom je nog millimeters te kort dan kan je eventueel een convertor gebruiken om de brandpuntsafstand met factor 1,4x of 2x te vergroten. Hou er wel rekening mee dat de kwaliteit van het beeld dan afneemt; convertors zijn dus enkel aan te raden in combinatie met de beste lenzen.

f/7.1, 1/1000, ISO 320, 400mm op APS-C

*Een kievit en zijn reflectie in het ondiepe water.
Geef het onderwerp steeds ruimte in de richting
waarin het kijkt.*

Wilde Gentse Floraliën

Elk voorjaar vanaf mei komen net als in de andere meersengebieden rond Gent ook hier de hooilanden in bloei. In de volksmond worden ze ook wel de 'Wilde Gentse Floraliën' genoemd. Opnieuw zorgen grote ratelaar, boter- en koekoeksbloemen voor een prachtige en kleurrijk tapijt van wilde bloemen. Het mooiste stukje vind je net voor de Afgravingen en is het gemakkelijkst te bereiken vanaf de kleinere parking langs de Valkenhuisweg. Volg het wandelpad tot aan de splitsing net vooraleer je aan de grote plas zou komen. Vanaf het pad kan je in mei en juni met de telezoolens aan de slag om dit zomerse tafereel in beeld te brengen. Je kan het bijvoorbeeld op een abstracte manier benaderen door het volledige beeld te vullen met de verschillende nuances van geel en rood die je in het bloementapijt terugvindt. Denk eraan dat bij dit soort beelden het belangrijk is dat er geen storende elementen opduiken die het patroon kunnen verstoren. Wat verderop vind je ook een statige populier omgeven door bloemen, die zich perfect leent voor leuke plaatjes. Wat later op de ochtend speelt het licht immers mooi doorheen de friscgroene bladeren en met wat geluk zorgt wat ochtendnevel voor de ultieme sfeer. Ga opnieuw wat meer in detail en breng slechts een deel van de boom in beeld. Je hoeft niets van de lucht te laten zien, want die blauwe streep bovenaan het beeld zou de foto enkel minder sterk maken.

f/11, 1/30, ISO 100, 131mm op full

Een statige populier omgeven door grote ralelaar en boterbloemen.

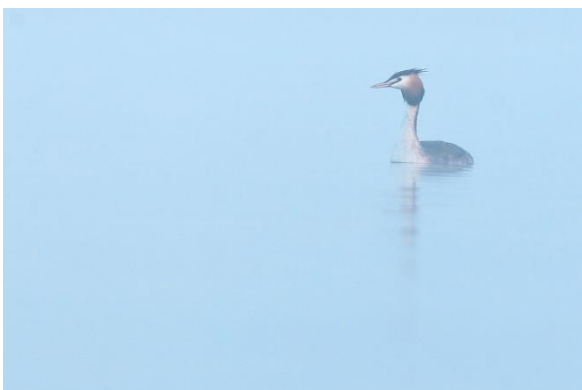

f/16, 1/15, ISO 100, 200mm op full frame

Abstract beeld van een bloeiend hooiland.

Blaarmeersen

Als je even terug op de kaart kijkt dan vind je ten zuidwesten van de Bourgoyen, net voorbij de Watersportbaan, de Blaarmeersen. Je zou het misschien niet meteen verwachten, maar ook hier valt wel wat te fotograferen. Rondom de Blaarmeersen vind je op verschillende plaatsen steigers die net boven het wateroppervlak uitsteken en die zich perfect lenen om vanaf een liggend standpunt watervogels te fotograferen. Dergelijk laag standpunt is erg fotogeniek, omdat je oogcontact maakt met het onderwerp en zo een veel intiemer beeld krijgt. Op een mooie ochtend hangt er bovendien vaak een laagje mist boven het water, wat de sfeer enkel kan bevorderen. Ook de Blaarmeersen trekt heel wat Gentenaars aan op zoek naar ontspanning zodat vogels ook daar ook doorgaans wat toleranter zijn voor mensen.

f/7.1, 1/250, ISO 400, 400mm op APS-C

Vanaf de steigers in de Blaarmeersen kan je met wat geluk een fuut in de mist fotograferen.

Assels

Ter hoogte van de Blaarmeersen vind je aan de andere kant van de ringvaart nog een ander meersengebied: de Assels. Dit natuurgebied staat bekend om z'n weidevogels, waarvan de elegante Grutto het meest tot de verbeelding spreekt. Vanaf de schuilhut, die je in het meest zuidelijke deel van het gebied vindt, kan je deze vogels proberen te fotograferen. Naast verschillende beken en grachten vind je in de Assels ook twee putten: de

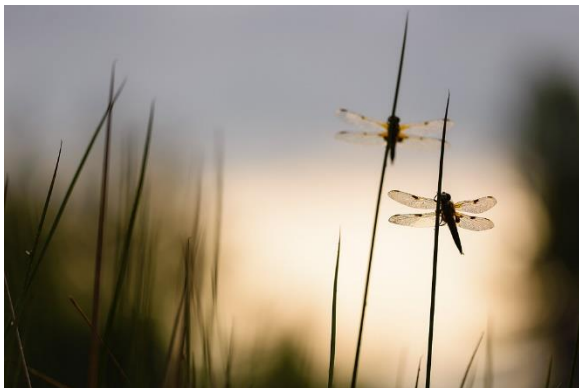
Pierput en de Boterput. In de vegetatie in en rond deze putten kan je op zoek gaan naar libellen en waterjuffers.

Damvallei

We verlaten nu de stad in oostelijke richting en komen tussen Heusden, Destelbergen en Laarne in de Damvallei terecht. Daar vind je een prachtig en uniek landschap dat wordt gekenmerkt door laagveen met sloten en bomenrijen, turfputten, plassen en bloemrijke natte hooilanden. De verscheidenheid aan biotopen zorgt voor een erg rijke fauna en flora en de streek herbergt enkele soorten die met uitsterven bedreigd zijn. Naast tal van vogels is het gebied ook erg rijk aan libellen en waterjuffers die zich in de vele poelen en sloten voortplanten.

De Damvallei bestaat uit verschillende gebieden waaronder de Bergermeersen, het Damvalleimeer (waar de visdief af en toe broedt), de Meerskantpoellen, de Hauw en De Bochten. Het laatste gebied is echter omwille van haar unieke karakter met enkele zeer zeldzame planten en dieren niet vrij toegankelijk. Er worden door Natuurpunt wel af en toe excursies georganiseerd zodat je dit prachtige gebied toch kunt leren kennen.

Wij concentreren ons vooral op de Hauw en enkele kleine poelen die je ten zuiden van het Damvalleimeer vindt, en gaan op zoek naar libellen en waterjuffers. Overdag libellen fotograferen is onbegonnen werk, daarom moet je vroeg uit de veren. In de maand juni kan dat al eens lastig zijn, want dan komt de zon reeds op om 5u20, maar met een luide wekker en wat wilskracht lukt dat wel. Probeer tijdig aanwezig te zijn, zodat je de tijd hebt om eerst nog enkele onderwerpen te lokaliseren vooraleer de zon opkomt. Je zal goed moeten speuren tussen de vegetatie, want insecten hebben de neiging zich 's nachts goed te verbergen. Door 's morgens vroeg op pad te gaan, heb je bovendien het voordeel dat deze insecten nog niet opgewarmd zijn en vaak lange tijd blijven zitten als je er voorzichtig mee omspringt. Zo kan je ze uitvoerig fotograferen en verschillende standpunten en hoeken uitproberen. Experimenteer bijvoorbeeld eens met tegenlicht door het onderwerp tegenover de opkomende zon te plaatsen of fotografeer in high-key en maak de achtergrond volledig wit door minimum twee stops te overbelichten. Als je in tegenlicht fotografeert kan je ook experimenteren met een nevelaar. Door voorzichtig fijne waterdruppeltjes richting het onderwerp te sproeien krijg je vaak een erg leuk patroon in het beeld. Iets wat je soms ook te zien krijgt bij nevel of mist. Hou bij dit alles ook rekening met de voor- en achtergrond. Neem bijvoorbeeld eens wat meer afstand van het onderwerp en laat iets van de omgeving zien. De mooiste effecten en bokeh krijg je door met weinig scherptediepte te fotograferen zodat voor- en achtergrond mooi diffuus worden. Meer over al deze technieken kon je lezen in de Shoot-special 'Macro en natuur'.

f/3.2, 1/4000, ISO 200, 150mm fullframe

Twee viervlekkers met een spel van licht en schaduw in de achtergrond.

f/5, 1/1250, ISO 200, 150mm fullframe

Een vuurlibel in tegenlicht. De fijne waterdruppeltjes zijn afkomstig van een nevelaar.

Getijdeschelde

Tenslotte bezoeken we nog één locatie die vlakbij de Damvallei ligt. Ter hoogte van Heusden krijg je vanaf de brug over de Schelde in beide richtingen een mooi uitzicht op de slikken en schorren langs de getijdeschelde. Bij laagtij komt het slik bloot te liggen en ontstaan prachtige modderige structuren langs de oevers. Ook onder de brug en langs het jaagpad zijn leuke foto's te maken. Jammer genoeg zijn er op deze locatie een aantal hoogspanningsmasten neergeplaatst, maar door de compositie goed uit te kiezen of door wat te knutselen in Photoshop, kan je deze ongelukkig geplaatste elementen proberen te vermijden. Naast gewone foto's leent deze locatie zich ook goed voor panoramabeelden. Zorg dat je statief mooi waterpas staat en plaats de camera in verticale stand. Hou de belichting constant over alle beelden en maak verschillende foto's terwijl je de statiefkop roteert over een bepaalde afstand. Zorg voor ongeveer 20-25% overlap tussen de beelden, zodat Photoshop ze achteraf vlot aan elkaar kan zetten. Voor een brandpuntsafstand van $\pm 100\text{mm}$ maak je om de 15 graden een foto.

f/11, 1/130, ISO 200, 100mm fullframe

Panorama van de getijdeschelde nabij Heusden op een vroege lenteochtend.

Conclusie

Zoals je ziet valt er in en rond Gent nog heel wat te fotograferen. Wie de drukte van de stad even wil ontvluchten kan in één van deze prachtige natuurgebieden terecht om er het landschap en zijn bewoners in beeld te brengen. In het voorjaar zal je vroeg moeten opstaan om de ochtendsfeer te pakken te krijgen, maar als je het gelukt hebt een koppel baltsende futen in de mist of een libel, bedekt met dauwdruppels te fotograferen, dan ben je dat tekort aan slaap al gauw vergeten.

Kalender

- Grote ratelaar, die uitbundig groeit in de meeste van deze gebieden, komt vanaf mei in bloei, met een piek begin juni.
- Waterviolier bloeit vooral in mei en die vind je voornamelijk in de Keuzemeersen en de Bourgoyen-Ossemeersen.
- De maand juni en juli zijn ideaal om waterjuffers en libellen te fotograferen.
- In de wintermaanden vind je doorgaans meer eenden en watervogels op de plassen en putten in deze gebieden.

In de buurt

- Aan het Damslootmeer vind je een aanlegsteiger die beslist een leuk plaatje kan opleveren op een mooie mistige ochtend.
- Tussen Gent en de Damvallei vind je ook nog de Gentbrugse meersen.
- De Scheldemeersen ten zuiden van Gent ter hoogte van Zevergem en Zwijnaarde zijn ook beslist een bezoekje waard.